

УДК 81'243:378.147+004.77

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ “БЛОГ” У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Кондакова В. П.

Ця стаття розглядає використання Інтернет-технологій “блог” у навчанні іноземній мові у вищих технічних навчальних закладах. Виявлено характеристики та властивості Інтернет-технологій “блог”. Визначено способи використання блог-технології під час організації навчального матеріалу в процесі навчання англійській мові студентів технічних спеціальностей.

Ключові слова: Інтернет-технології, блог, навчання іноземній мові.

Эта статья рассматривает использование Интернет-технологии “блог” в обучении иностранному языку в высших технических учебных заведениях. Выявлены и описаны характеристики и свойства Интернет-технологии “блог”. Определены способы использования блог-технологии в организации учебного материала в процессе обучения английскому языку студентов технических специальностей.

Ключевые слова: Интернет-технологии, блог, обучение иностранному языку.

The article considers the usage of Internet technology “blog” in foreign language teaching in the higher technical educational establishments. The characteristics of Internet technology “blog” are revealed and described. The ways of its application in organizing English teaching activity are defined.

Key words: Internet technologies, blog, foreign language teaching.

Останнім часом зростає кількість досліджень, предметом яких стало використання Інтернет-технологій (ІТ) у навчальному процесі. В умовах модернізації й інформатизації системи освіти ІТ розглядаються як один із ефективних засобів навчання іноземної мови (ІМ) у вищих навчальних закладах. Цій темі присвячені дослідження вітчизняних (Г. О. Козлакової [2], В. Ф. Заболотного і Б. В. Павлюка [1]) і зарубіжних (А. Кемпбелла [7], А. В. Філатової [4]) науковців. У вищій школі ІТ використовують для координації наукових досліджень, оперативного обміну інформацією між учасниками проектів, навчання на відстані, проведення консультацій.

Аналіз теоретичних досліджень і практичного досвіду сучасної педагогічної діяльності показує, що, незважаючи на пильну увагу до підвищення якості професійної підготовки студентів, проблема використання ІТ, зокрема Інтернет-технологій “блог”, як засобу навчання англійської мови (АМ) у вищих технічних навчальних закладах (ВТНЗ) залишається ще недостатньо вивченою. Актуальність дослідження зумовлена цілою низкою суперечностей між постійним вдосконаленням ІТ та рівнем методичних розробок, орієнтованих на їх використання в освітньому процесі; декларованою метою навчання ІМ, яка полягає у розвитку іншомовної комунікативної компетенції, та реальним рівнем сформованості цієї компетенції у студентів; соціальною потребою у підготовці творчої, ініціативної особистості та розповсюдженою організацією навчання ІМ у ВТНЗ, яка характеризується обмеженою кількістю годин ІМ відповідно до навчальної програми, академізмом й провідною роллю викладача.

Мета дослідження – виявити характеристики та властивості Інтернет-технологій “блог” і з’ясувати способи її використання під час організації навчального матеріалу в процесі навчання АМ студентів технічних спеціальностей.

У 1997 р. з’явився новий вид веб-сайтів, відмінний від традиційних домашніх сторінок (*home page*). Він є анотованим переліком закладок, відкритим для широкої публіки. У 1999 році Д. Баржер запропонував назвати такі сайти веблогами (*weblog* – скор. *blog*) [5]. Назва закріпилася, але залишилися деякі розбіжності з приводу того, що стоїть за цією назвою.

Баржер Д. дав таке визначення блогам: “Блог (*weblog / blog / newspage / filter*) – це веб-сторінка, яка поєднана з усіма іншими веб-сторінками, котрі автор блогу вважає цікавими або релевантними. Кожне нове повідомлення додається у верхньому рядку сторінки. Ті, хто відвідує блог не вперше, можуть легко ознайомитися з усіма новими повідомленнями, що з’явилися з часу попереднього візиту” [5]. Д. Вайнер визначив блоги таким чином: “Блоги – це веб-сайти, легко створювані й оновлювані користувачами, які практично не мають технологічних навичок і знань” [12].

Усі блоги мають низку сталих характеристик. До них, зокрема, належать:

1. Зворотний порядок записів. Найостанніші записи публікуються вгорі. Зазвичай на блозі на першій сторінці наводяться лише останні записи, а всі інші доступні в архіві.

2. Відгуки. Блог містить заохочення читачів писати відгуки. Прохання писати відгуки публікується відразу ж після поста. У цьому сенсі коментований блог схожий на Інтернет-форум.

3. Єдиний автор. Як правило, автором записів на блозі є одна людина. Лише автори блогу можуть задавати тему й ініціювати обговорення.

4. Можливість об’єднання. Формат блогу дозволяє об’єднувати зміст декількох авторських блогів на одній сторінці.

5. Редагування за допомогою звичайного браузера.

6. Сталі посилання. Кожне повідомлення, опубліковане всередині блога, має свій *URL* – електронну адресу, за котрою можна звернутися до повідомлення [3, с. 15].

Поява технології створення веблогів істотно змінила можливості використання Інтернету викладачами та студентами. Користувачі Інтернету перетворилися з читачів на авторів і співавторів. Крім того, уможливилася фільтрація та відстеження збільшеного масиву Інтернет-ресурсів. Популярність застосування Інтернету з освітньою метою, зокрема, в царині викладання ІМ, почала суттєво зростати.

Одними з перших переваги використання блогів з навчальною метою оцінили викладачі ІМ [11]. Це пояснюється тим, що при відносній легкості створення й ведення, веблоги мають великий виховний і дидактичний потенціал.

Так, Л. Блентон пропонує використовувати блоги для моніторингу самостійної роботи студентів, що є ефективним при навчанні писемного мовлення [6]; А. Кемпбелл бачить у блогах можливість долучити студентів до англійських веб-сайтів та спілкування з носіями мови [7]; Б. Дієу використовує блоги у роботі над груповими проектами [8]; Дж. Оравек вважає, що блоги розвивають критичне та творче мислення [10]; Д. Хуффакер експериментально встановив, що блоги сприяють поліпшенню грамотності студентів через написання історій і діалогів [9]. В.Ву вважає блоги ефективним засобом розвитку письма як виду мовленнєвої діяльності, а також використовує блоги як платформу для міжкультурних телекомунікаційних проектів [13].

Зазначимо такі дидактичні властивості блогів:

1. Існування в контексті автора – зовнішній вигляд блогу та його наповнення відображають особистість автора, сфери його інтересів і культурний та інтелектуальний рівень. Дизайн і зміст блогу дозволяють студенту найповніше розкрити свої творчі здібності, а також організувати комфортне для себе середовище навчання, розвивати навчальну автономію та креативність.

2. Інтерактивність за принципом “я” → “всім”, “всі” → “мені” дозволяє формувати вміння вести дискусію (наводити аргументи й контраргументи, робити висновки, висловлювати власне незалежне судження); розвивати емпатію; вдосконалювати навички писемного мовлення різних стилів (формального, розмовного, високого).

3. Ефективність організації інформаційного простору сприяє оперативному пошуку інформації через систему рубрикації (тегів) й архіву.

4. Максимальний ступінь реалізації мультимедійності дозволяє: а) мотивувати учнів і формувати творче мислення; б) удосконалювати рецептивні види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання); в) застосовувати індивідуальні стилі навчання.

5. Простота використання блогу підвищує мотивацію навчання; усуває тривожність і невпевненість у навичках користування комп'ютерно-інформаційними технологіями.

6. Безпека використання блогу забезпечує свободу самовираження студентів.

Виокремлюють кілька типів навчальних блогів, які використовують для організації навчального матеріалу. А. Кемпбелл групує навчальні блоги за авторським складом на викладацькі (*tutor blog*), студентські (*learner blog*) та колективні (*class blog*) [7].

Викладацький блог може містити навчальний план, необхідну інформацію про курс, вправи, завдання для виконання в аудиторії та вдома. Викладач може розмістити на блозі інформацію особистого характеру про себе та свою родину, ділитися враженнями про культуру своєї країни та країни, мова якої вивчається, а також привертати увагу студентів до мовних і соціокультурних явищ у рідній та ІМ. А. В. Філатова вважає, що блог викладача може служити свідченням його компетентності: у ньому викладач описує й наочно демонструє методики, які застосовує в навчальній аудиторії. Крім того, записи на блозі відбивають увагу, котру викладач виявляє до успіхів студентів і складнощів навчання. Блог також є майданчиком для професійного спілкування, завдяки якому викладач може підвищувати свій рівень, беручи участь в обговореннях, обмінюючись досвідом і корисними посиланнями з колегами [4, с. 105].

Переваги викладацького блогу А. Кемпбелл убачає в тому, що:

а) використовуючи блог, студенти отримують щоденну практику в читанні. При цьому викладач завжди знає свого адресата, а значить, урахує інтереси й рівень знань своїх студентів. За допомогою посилань викладач може привернути увагу студентів до автентичних матеріалів в Інтернеті, дати посилання на визначення незнайомих слів, поступово ввести у свої повідомлення нові звороти й граматичні конструкції;

б) завдяки своєму блогу викладач може долучити студентів до дослідження Інтернету й зокрема до якісних англійських ресурсів;

в) блог сприяє онлайн-вербальному спілкуванню під час використання коментарів. Викладач може ставити студентам питання, загадувати загадки й навіть провокувати їх, щоб викликати діалог;

г) уможлиблюється розміщення на блозі розкладу занять, оголошень, завдань і тестів з посиланнями на мережні ресурси;

д) викладач може опублікувати на блозі список посилань на сайти для самостійної роботи студентів (тести, сайти новин, аудіо- й відеофайли тощо) [7].

До студентських блогів (*learner blog*) А. Кемпбелл відносить як індивідуальні блоги, так і блоги малих груп, що працюють над спільним проектом. Перевага цього типу блогу полягає в тому, що у студента з'являється особистий простір в Інтернеті. Саме ці блоги ідеально підходять для занять, де пріоритетними видами мовленнєвої діяльності є читання і письмо.

Колективний блог курсу (*class blog*), за А. Кемпбеллом, є спільним простором викладача та студентів. Формат колективного блогу дозволяє використовувати його як платформу для проведення дискусій, розпочатих в аудиторії [7].

Будь-яку роботу зі створення студентських чи колективних блогів слід почати з викладацького блогу. Розглянемо викладацький блог *English Teaching Via Blog* (www.viktoria.edublogs.org) (Рис. 1), який створений нами на безкоштовній платформі www.edublogs.org, і містить систему вправ, два контрольних завдання й одну таблицю оцінювання контрольних завдань з говоріння з теми "Connections", мета якої навчити студентів встановлювати ділові зв'язки з представниками різних культур і країн, урахувавши культурні особливості тієї чи тієї країни; володіти діловою лексикою, відрекомендувати себе в діловому колективі, а також правильно використовувати часові форми дієслів AM.

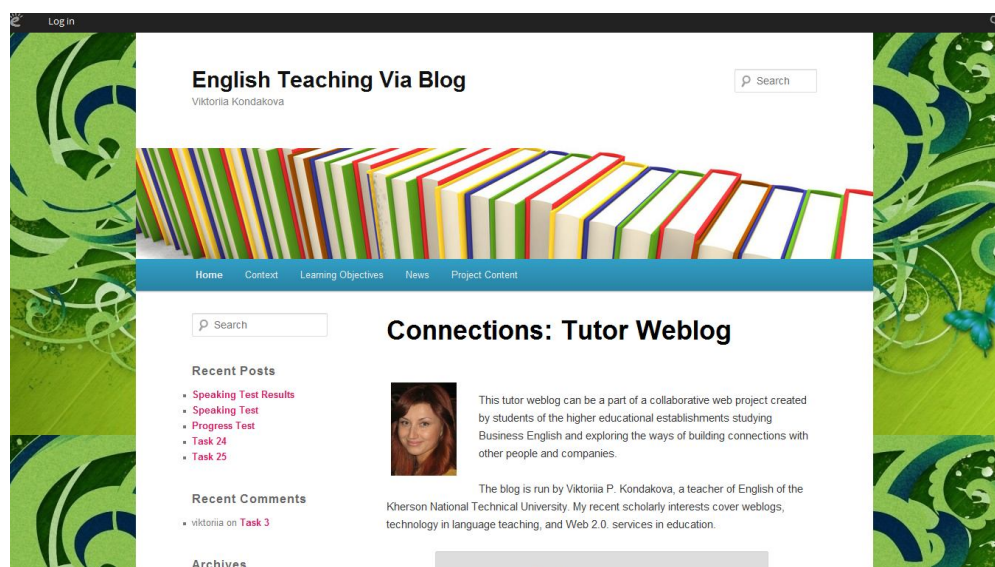

Рис. 1. Скріншот викладацького блогу *English Teaching Via Blog* (www.viktorii.edublogs.org), створеного на безкоштовній платформі www.edublogs.org

Ця система вправ передбачає створення студентами студентських і колективних блогів, на котрих публікуються виконання завдань. У результаті вивчення теми студентські і колективні блоги представляють собою звіти про досягнення студентів у вивченні теми.

Завдання 1 і 2 містять інструкції щодо організації студентського блогу, вчать користуватися посиланнями, коментувати публікації, містять корисні посилання щодо оформлення блогу.

Task 1: *Create your own blog, choose your individual design, post your personal information. Post some links according to your interests, add some media files (images, video, audio).*

Task 2: *Go to "Context", read the text and add your comment after the text.*

Завдання 3 спрямоване на самостійну роботу студентів, пошук інформації в Інтернеті, підготовку до роботи в аудиторії, а також створення публікацій на власному блозі, коментування публікацій одногрупників.

Task 3:

*Study the words **cultural awareness** and **company culture**. What do you think these words mean? Create a post sharing your ideas on your blog. Read the posts of your colleagues and add your comment.*

Завдання 7 пропонує прослухати аудіозапис і виконати завдання на перевірку почутого.

Task 7:

Listen to three people talking about their experience of working in other countries. Was each person's overall impression positive or negative?

Are the following adjectives used to describe people, places or experiences?

Extract 1: open-minded, out-of-the-way, time-consuming, tedious.

Extract 2: up-and-coming, self-assured, outspoken, run-of-the-mill.

Extract 3: down to earth, easy-going, low-key, unexpected.

Be ready to speak about your work experience in the class using the adjectives.

Завдання 10 передбачає співпрацю студентів, уведення нового елемента оформлення блогу – запису власного голосу й розміщення аудіофайлу на блозі. Вправа також містить посилання на зразок виконання цього завдання.

Task 10:

Work with a partner. Think about a situation where you have been host to a business visitor; worked with a new colleague; worked in another country / city; started a new job in a new company.

Now make an audio record of your conversation with your partner talking about your experiences.

Таким чином, викладацький блог є ідеальною платформою для розвитку навичок усіх видів мовленнєвої діяльності студентів. По-перше, розвиток навичок переглядового, пошукового, ознайомлювального читання переважно здійснюється за рахунок публікацій на блозі прямих посилань на тексти, статті, енциклопедичні відомості, розміщені в Інтернеті. По-друге, навички аудіювання розвиваються шляхом викладання на блог аудіозаписів із подальшою перевіркою розуміння (на рівні конкретних фактів) за допомогою перевірочних вправ. По-третє, розвиток навичок писемного мовлення відбувається в основному за допомогою розгорнутих відповідей на прямо поставлені запитання викладача й виконання творчих завдань. По-четверте, навички говоріння можна розвивати, створюючи аудіозапис (у форматі MP3 або безпосередньо на сайті для створення подкастів www.podomatic.com) своєї декламації. Потім усі аудіозаписи студентів викладаються на блозі, де їх можна прослухати. Такий тип завдання дає студентам можливість почути себе з боку та звернути увагу на ті компоненти говоріння (правильна артикуляція й вимова звуків, інтонаційне оформлення мовлення, ритміко-мелодійна організація й паузація), котрі потребують відпрацювання або корекції.

Створення і організація викладацького блогу є необхідною умовою ефективного навчання ІМ із використання блог-технології. Запропонований зразок системи вправ, яка розроблена на основі викладацького блогу, може бути використаний викладачами АМ у процесі навчання студентів вищих навчальних закладів, для дистанційного та змішаного навчання ІМ на основі ІТ в рамках викладання курсу “Ділова англійська мова”. За умови чіткої організації і моніторингу навчання АМ із використанням блог-технології дозволить студентам розкрити свій творчий потенціал, розвинути активність, самостійність і відповідальність; разом з викладачем стати суб’єктами навчальної діяльності.

Література

1. Заболотний В. Ф. Використання комп’ютерних мереж в навчальному процесі / В. Ф. Заболотний, Б. В. Павлюк // Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки : частина II, 2007. – № 21(137). – С. 87–93.
2. Козлакова Г. О. Зміна діяльнісної парадигми викладача при дистанційному навчанні / Г. О. Козлакова // Вища освіта України. – 2003. – №4. – С. 91–95.
3. Патаракин Е. Д. Геокешинг, Геотаггинг, Фликр, Вики-Вики, Веб-блоги и Живой журнал в образовании : Новое поколение учебных проектов городских улиц и сетевых сообществ / Е. Д. Патаракин, Я. С. Быховский, Е. Н. Ястребцева. – М. : Институт развития образовательных технологий, 2005. – 36 с.
4. Филатова А. В. Оптимизация преподавания иностранных языков посредством блог-технологий : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Филатова Анна Владимировна. – М., 2009. – 197 с.
5. Barger J. Weblog resources FAQ [Електронний ресурс] / J. Barger. – Режим доступу до джерела:
<http://www.robotwisdom.com/weblogs>.
6. Blanton L. L. Student, interrupted: A tale of two would be writers / L. L. Blanton // Journal of Second Language Writing. – 2010. – № 14. – P. 105–121.
7. Campbell A. P. Using Livejournal for authentic communication in EFL classes [Електронний ресурс] / A. P. Campbell // The Internet TESL Journal. – 2008. – № 10 (9). – Режим доступу до джерела:
<http://itesli.org/Techniques/Campbell-LiveJournal/>.
8. Dieu B. Pedagogical affordances of syndication, aggregation, and mash-up of content on the Web [Електронний ресурс] / B. Dieu, V. Stevens // The Internet TESL Journal. – 2007. – № 11. – Режим доступу до джерела:
<http://tesl-ej.org/ej41/int.html>.
9. Huffaker D. The Internet: Making It Work in the ESL Classroom [Електронний ресурс] / D. Huffaker // The Internet TESL Journal. – 1998. – September. – Vol. IV. – No. 9. – Режим доступу до джерела:
<http://iteslj.org/Articles/Foxinternet.html>.

10. Oravec J. A. Bookmarking the world: Weblog applications in education / J. A. Oravec // *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. – 2002. – № 45 – P. 616–621.
11. Pinkman K. Using blogs in the foreign language classroom: Encouraging learner independence / K. Pinkman // *The JALT CALL Journal*. – 2005. – № 1. – P. 2–24.
12. Winer D. The History of Weblogs [Електронний ресурс] / D. Winer. – 2002. – Режим доступу до джерела:
<http://oldweblogscomblog.scripting.com/history/OfWeblogs>.
13. Wu W. Using blogs in an EFL writing class [Електронний ресурс] / W. Wu. – 2005. – Режим доступу до джерела:
<http://www.chu.edu.tw/~wswu/publications/papers/conferences/05.pdf>.